

LASTIGE GEVALLEN

De bedoeling van deze rubriek is gelegenheid te bieden lastige gevallen, die zich in de praktijk den accountant in zijn beroep voordoen of kunnen voordoen, — lastig, omdat er een onoplosbare tegenstrijdigheid tusschen theorie en praktijk schijnt te bestaan — hier ter sprake te brengen, resp. ter oplossing aan den lezer voor te leggen. De Redactie doet een voortdurend beroep op allen, die op zulke „gevallen” stuiten, om ze te formuleeren en bij den Secretaris in te zenden.

Oplossing Lastig Geval No. VIII inzake

Reserve berekening bij ziekteverzekering

Ingezonden door den heer D. de Boer, Bussum

Bij de berekening van de premie-reserve in het ziekteverzekeringbedrijf ligt het voor de hand, de geboekte premie tot uitgangspunt te nemen. Deze geboekte premie wordt geacht, den omvang van het overgenomen risico weer te geven, zoodat hieruit door een op tijdsduur gebaseerde berekening het loopende risico is te bepalen.

Het gebruiken van de geboekte premie blijkt echter niet zoo van zelf sprekend te zijn, indien bedacht wordt, dat dit cijfer beteekent een waardeering van risico tegen premietarieven (prijzen) uit het verleden.

Indien nu wordt uitgegaan van een conservatieve balanspolitiek, dan geldt voor de waardeering van den onderhavigen passiefpost, dat deze waardeering slechts mag en bij voorkeur moet geschieden met behulp van deze historische prijzen, indien niet een waardeering op grond van eerst later bekend geworden gegevens tot een hogere reserve zou leiden.

Het is niet wel mogelijk, in het gegeven geval een vergelijking met marktprijzen voor te schrijven, daar, zoo er al een assurantiemarkt bestaat, er toch moeilijk sprake kan zijn van marktnoteringen op 31 December. De Ziekteverzekering-maatschappij zal dus grootendeels aangewezen zijn op gegevens, welke uit de eigen administratie voortvloeien.

Deze gegevens wekken den indruk, dat de premie onvoldoende is om schaden en onkosten te bestrijden, zoodat verwacht wordt, dat een reserve naar evenredigheid van tijdsduur ontoereikend zal blijken te zijn. Indien dit laatste inderdaad het geval is, ziet Accountant B hierin terecht een te lage waardeering van verplichtingen. Hij stelt voor, de werkelijke opbrengst van de in 1929 aangegane contracten te bepalen en de aldus berekende winst of verlies (?) te verdeelen. Een dergelijke berekening handhaaft het verband tusschen premie en de daarbij behoorende schaden en is dus statistisch van groote waarde voor de beoordeeling van de tarieven. Voor wat de balans betreft moet opgemerkt worden, dat een verdeling van verlies niet, een verdeling van winst ten gunste van toekomstige jaren wel goed te keuren is, doch geldt als bezwaar tegen het voorgestelde systeem, dat het ten eene male onmogelijk is op of kort na balansdatum den werkelijken afloop der contracten te bepalen of te taxeren.

Echter dient de vraag gesteld te worden of inderdaad de premie op de in 1929 gesloten polissen te laag is geweest; immers kan wel door bijzondere omstandigheden het schadecijfer abnormaal hoog geweest zijn (epidemie). Deze moeilijke vraag behoort door den Accountant m.i. niet in verband met de balans opgelost te worden. Zijn de premietarieven inderdaad te laag geweest, dan zal de Directie deze in 1930 verhoogd hebben, ten einde de Maatschappij niet ten gronde te richten. In dat geval behoort de Accountant bij de reserveberekening deze verhoogde tarieven toe te passen, daar aldus een juistere waardeering der

nog te wachten lasten plaats vindt. Het verlies komt dan geheel ten laste van het jaar, waarin de verliesgevende contracten aangegaan zijn.

Heeft de accountant echter de nadeelinge resultaten van 1929 ter kennis van de Directie gebracht en heeft men hierin op verzekeringstechnische gronden geen aanleiding gevonden, de tarieven voor het vervolg te verhoogen, dan mag de in 1929 geboekte premie niet als onvoldoende gequalificeerd worden en mag deze wel degelijk worden gebruikt om het loopende risico zoowel kwalitatief als quantitatief te berekenen. Het zou toch een inconsequentie zijn, indien de accountant een gegeven risico hooger taxeerde dan de Directie zulks doet indien zij bij een nieuwe polis een soortgelijk risico voor de Maatschappij aanvaardt. De vraag, waarvoor de accountant zich bij het balansopmaken gesteld ziet, blijkt dus reeds in een ander verband beantwoording gevonden te hebben.

Een andere vraag is of het reserveeren naar tijdsduur wel juist is, daar immers niet in ieder jaargetijde gelijke schadeaanmeldingen wegens ziekte te verwachten zijn. Het feit, dat de balans juist in het midden van het slechte winterseizoen opgemaakt wordt, vermindert dit bezwaar in belangrijke mate. Voorloopig kan deze verdeling dus geaccepteerd worden, doch deze jonge Maatschappij zal haar schade-statistieken wel zoodanig hebben in te richten, dat zij omtrent de schadekas per jaargetijde georiënteerd wordt.

Tenslotte moet nog gewezen worden op analoge omstandigheden bij de Levensverzekering-maatschappij. Ook hier kan het voorkomen, dat de premie-reserve in een bepaald jaar omgerekend wordt op basis van andere tarieven of een anderen rentevoet als bij het aangaan van de verzekering heeft gegolden.

Aanteekening bij deze oplossing

Wanneer het werkelijk ernstige bezwaren oplevert om kort na balansdatum den werkelijken afloop der contracten te bepalen of te taxeren, moet de accountant m.i. eischen dat het vaststellen van de balans wordt uitgesteld, liever dan een balans goed te keuren, die misleidend kan zijn.

Ik ben van meening dat in het bijzonder bij een nieuwe branche van verzekering, de accountant de moeilijke vraag of de premietarieven juist zijn geweest, wel degelijk onder de oogen moet zien. Zonder zulks te doen kan hij zich nimmer een oordeel vormen over de betrekkelijke juistheid der premie-reserve en heeft hij m.i. onvoldoenden goeden grond om balans en winstrekening goed te keuren.

Het lijkt mij ten eenenmale onjuist dat de accountant zijn beslissing afhankelijk moet stellen van de gestie van de directie, ten opzichte van de verhooging van de premie. Ik zie niet in dat het een inconsequentie zou zijn, wanneer de accountant een risico hooger zou taxeren dan de Directie, en zeker niet bij een nieuwe branche als de onderhavige. Directies zijn in dat geval dikwijls hoogst optimistisch en van den accountant als onpartijdig deskundige wordt juist een zelfstandig oordeel gevraagd.

Stel, een nieuwe vennootschap die in 1929 is opgericht en met een nieuwe branche op verzekeringsgebied is aangevangen, verlangt uitbreiding van haar kapitaal.

Om anderen tot deelneming in het nieuwe kapitaal te bewegen, wil de Directie de balans der onderneming over 1929 publiceren met de onderteekening door een accountant.

De balans 1928 sluit met een kleine winst; de Directie doet in het prospectus uitkomen dat zulks voor een verzekeringsbedrijf een gunstig teeken is.

De accountant neemt het standpunt A in; bemoeit zich niet met de vraag of het premietarief voldoende is en neemt een-

voudig genoeg met een verdeling van premie en schade naar tijdsduur.

Een volgend jaar blijkt er verlies te zijn geleden en spoedig komt vast te staan dat het premietarief te laag is, tegen hooger premie geen verzekeringen te sluiten zijn en het oude zoowel als het nieuwe kapitaal verloren zijn.

Zullen aandeelhouders, die mede op grond van de door den accountant goedgekeurde balans, in de emissie 1929 deelnamen dien accountant niet terecht verwijten dat zijn onderzoek, wanneer hij het slechts iets verder had uitgestrekt, had moeten doen twijfelen aan de juistheid van het tarief en diens gevolg aan de juistheid van de premiereserve en dus der balans en winst-rekening?

R. A. D.

Ingezonden door den heer A. M. v. Rietschoten, Amsterdam

Ten aanzien van de premie-reserve is de opvatting van A. juist; niet ten aanzien van de schaden-reserve (waardeering van op den balansdatum nog onafgewikkelde schaden). De opvatting van B. is onjuist. Deze conclusies worden als volgt gemotiveerd.

De premie-ontvangst komt voort uit het aanvaarden van een risico gedurende een zekere tijdsperiode. Ligt deze tijdsperiode verdeeld over twee boekjaren, dan moet de premie-ontvangst in verhouding van den looptijd van elken post over beide boekjaren worden verdeeld. De premiereserve (d.z. de ten laste van het volgende boekjaar komende, in het loopende boekjaar ontvangen premiën) moet voldoende geacht worden voor de in het volgende boekjaar gelegen risico-periode. Grondslag voor deze redeneering is de schaden-statistiek en de onkosten- en winst-calculation, aan de hand waarvan het premie-tarief werd vastgesteld. De resultaten van het afgelopen boekjaar (waarbij, zooals hier wordt gegeven, b.v. het schaden-percentages hooger is geweest dan door de schaden-statistiek als gemiddelde wordt aangegeven) laten dezen grondslag volkomen onaangetaast, zolang de afwijking tusschen de verkregen en de geëvalueerde resultaten naar haren aard normaal is. Is de afwijking niet uit de onkosten maar uit de voorgekomen schaden te verklaren, dan moet een onderzoek naar de oorzaken van die afwijking plaats hebben (bij ziekteverzekering b.v. epidemie, strenge koude). Het vaststellen van de oorzaken moet leiden tot de conclusie of van een normaal ongunstig jaar sprake is of van het ontoepasselijk blijken van de gehezigde statistiek. Tot deze laatste conclusie kan natuurlijk alleen een veel langere ervaring, dan die van een gedeelte van een jaar leiden. Komt men tot die conclusie, dan moet het premie-tarief worden herzien en moet de premie-reserve worden berekend op basis van de dan vastgestelde, nieuwe premiën.

Naast de premie-reserve moet de schaden-reserve staan. Dit is de som van de op den balansdatum nog niet afgewikkelde verplichtingen, die uit de risico-periode tot den balansdatum zijn voortgevloeid. De schaden-reserve wordt berekend, door taxaties te maken van de vóór den balansdatum „gevallen” schaden, voor zoover die op den balansdatum nog niet afgerekend waren. Van den inhoud der gesloten contracten zal het afhangen of en in hoeverre periodieke schade-uitkeeringen aan een maximum zijn gebonden. Daarmede is bij de taxatie der openstaande schaden uitereard rekening te houden.

Aanteekening bij deze oplossing

De schadenreserve staat geheel buiten deze vraag en buiten het geschil tusschen bedoelde accountants. Wat de heer van R. daaromtrent opmerkt kunnen wij dus stilzwijgend voorbijgaan;

het gaat hier alleen om de wijze van berekenen der „premiereserve”.

De heer van R. zegt het eens te zijn met accountant A., maar uit zijn motiveering blijkt eerder dat hij op het standpunt van accountant B. staat. De theoretische grondslag voor de berekening van de „Premiereserve” was — evenals het bestaan en karakter der Schadenreserve — natuurlijk beiden accountants volkomen bekend en daarover kan tusschen hen geen verschil van meening hebben bestaan.

Wat accountant B. wil doen is in wezen niet anders dan nagaan of het premietarief juist is geweest. Men beschikt hier over korte ervaring en daarom wil accountant B. zich baseeren op een zoo lang mogelijk tijdvak om zich een oordeel te vormen. Ook de heer van R. wil dat blijktbaar, waar hij schrijft:

„..... sprake is van het ontoepasselijk blijken van de gehezigde, de statistiek. Tot deze (laatste) conclusie kan natuurlijk alleen een veel langere ervaring dan die van een gedeelte van een jaar leiden. Komt men tot die conclusie, dan moet het premie-tarief worden herzien en moet de premiereserve worden berekend op basis van de vastgestelde nieuwe premie”.

Het premietarief te „herzien” behoort niet tot de taak en bevoegdheid van den accountant. Wel kan en moet de accountant met een verhoogd tarief rekening houden bij het berekenen van de premiereserve, wanneer hem blijkt dat het berekende tarief te laag is geweest.

Het vermoeden dat het berekende tarief te laag is geweest rijst, wanneer schaden plus kosten hooger zijn geweest dan het deel der premiën over het betrokken tijdsverloop. De accountant is dan verplicht een nader onderzoek in te stellen.

Wanneer, zooals in casu, nog geen betrouwbare statistiek bestaat, kan zulks alleen geschieden door den afloop van de contracten in een volgend jaar na te gaan.

Dit is wat accountant B. heeft betoogd, dat noodzakelijk moet geschieden.

Accountant A. verdeelt premiën en schaden elk afzonderlijk naar den tijdsduur. Hij knipt de ontvangen premiën en de gevallen schaden voor het in den loop van het jaar gesloten jaarcontract doormidden op 31 December.

Accountant B. tracht niet de premiën en schaden over twee perioden te verdeelen, maar hij zoekt naar het totaal resultaat van het jaarcontract en wil dat naar het tijdsverloop ten goede, of ten laste van de beide kalenderjaren brengen.

Mij komt voor dat alleen het laatste standpunt houdbaar is.

Stel, dat een verzekeringsmaatschappij met uitsluitend éénjarige contracten als regel met een premiereserve van 40 % kan volstaan.

Stel, dat in 1929 bij een op deze wijze berekende premiereserve verlies te voorschijn komt en bij onderzoek blijkt, dat op de in 1929 gesloten contracten — door welke oorzaken dan ook — verlies wordt geleden; dat ook schaden en kosten op deze contracten in 1930 grooter zullen zijn dan 40 % der betrokken premie.

In dat geval moet m.i. meer dan 40 % der premie worden gereserveerd en door dat na te laten flatteert men m.i. de balans.

Omgekeerd zal, wanneer in het jaar 1929 groote schaden zijn gevallen, maar het blijkt dat in 1930 slechts geringe schaden zijn voorgekomen (b.v. doordat een groote schade is gevallen in het oude jaar, maar deze groote schade het gemiddelde — ook voor het betrokken jaar — niet aantast), zoodat een premiereserve van 40 % niet noodzakelijk is, kunnen worden volstaan met een geringere reserve.

Men neemt de verdeling van de premie naar tijdsduur alleen tot norm in de verwachting dat ook de schaden regelmatig — d.w.z. ook naar tijdsduur — vallen, en dat de premie in het

algemeen voldoende is om schade en kosten te dekken. Blijkt een van beide niet het geval te zijn, dan mag men den norm ook niet gebruiken en waar de vrees gewettigd is dat de schaden en kosten hooger zullen zijn dan de ontvangen premie, is nader onderzoek noodzakelijk en mag de norm niet automatisch worden gebruikt.

R. A. D.

OVERZICHT VAN REFERATEN UITGEBRACHT OP HET ACCOUNTANTSCONGRES NEW YORK 1929

Inleiding:

Op het van 9—14 Sept. j.l. gehouden Internat. Acc. Congres te New-York is o.a. een dag gewijd aan het kostprijsprobleem. Hierover werden zeer interessante inleidingen uitgebracht, waarvan hieronder enkele hoofdpunten zullen worden vermeld in de hoop dat deze korte aanduiding van wat op het Congres is behandeld bij de lezers den wensch zal doen opkomen om de inleidingen zelf ter hand te nemen.

Uit de titels van de inleidingen zien we reeds dat de bedoeling geweest is dat de verschillende inleiders zooveel mogelijk verschillende onderdeelen van het probleem behandelen of het uit verschillend gezichtspunt beschouwen.

De aangewezen weg om de belangrijkste dingen naar voren te brengen is dan ook afzonderlijke bespreking van de verschillende inleidingen.

I. Cost-Accounting — its Place and Influence in Modern Industry

door C. R. STEVENSON (Ver. Staten)

De inleider bespreekt de plaats die de kostprijsadministratie in de onderneming inneemt in de verschillende stadia van haar ontwikkeling. Haar eerste invoering was gericht op het verkrijgen van een middel tot het vaststellen van den verkoopprijs.

Eerst later kwam meer de technische zijde naar voren n.l. het leeren kennen van de besteding van den arbeid, het materiaal enz., waarvoor men betaalde. In het begin werden de indirecte kosten hierbij verwaarloosd doch langzamerhand zag men het verkeerde hiervan in en ging men ertoe over het bedrijf logisch in afdelingen te verdeelen met voor elk een passende maatstaf voor opslag der indirecte kosten. Men kreeg hiermee dus een tevoren bepaalden of standaard-opslag voor indirecte kosten. Nog later kwam men tot het inzicht dat het streven om vast te stellen wat een product werkelijk had gekost vrij nutteloos was, omdat hierop zooveel toevallige invloeden werken; terwijl de methode bovendien duur was. Men ging toen het werken met standaards uitbreiden tot de directe kosten. Vergelijking van de productie van iedere afdeling omgerekend tegen standaardkosten met de werkelijke kosten van die afdeling, gaf dan een maatstaf voor de efficiency van die afdeling.

Deze controlefunctie van den kostprijs is tegenwoordig verreweg het belangrijkste en neemt een groote plaats in de ondernemingen in. Om de kostprijsadministratie haar volle nut te doen afwerpen, zijn volgens den inleider de volgende maatregelen noodig:

- 1°. Scherpe afbakening van de verantwoordelijkheid der verschillende afdelingen;
- 2°. Aan ieder verantwoordelijk persoon moeten de cijfers verschaft worden, die hem het resultaat van zijn werk doen zien;
- 3°. Deze cijfers moeten worden gecompleteerd door het vaststellen van standaards, die aangeven, wat bereikt had

moeten worden. Bij volledige doorvoering leidt dit tot een begroting;

- 4°. Een volgende stap is, dat aan ieder verantwoordelijk persoon een belang wordt gegeven bij het resultaat van dat gedeelte van de productie, waarop hij invloed kan uitoefenen.

II. Cost Accounts from the Professional Accountant's Point of View

door WILLIAM ANNAN (Schotland)

De kostprijs-administratie heeft een groote ontwikkeling gekregen door het streven naar meer wetenschappelijke bedrijfsleiding gedurende en na den wereldoorlog.

Een der redenen was, voorzoover het Engeland betreft, dat diens leidende industriele positie sterk was verminderd en de steeds grootere internationale concurrentie wetenschappelijke prijsvaststelling noodzakelijk maakte. Voor prijsbepaling en kostenreductie was het juist bepalen van den kostprijs noodig en de ervaring met overheidsmaatregelen gedurende den oorlog leerde, dat dit niet zoo moeilijk was te bereiken. De accountants-vereeningen hebben deze richting begrepen en dit getoond door kostprijsadministratie in hun examens op te nemen. Zij zagen in dat de accountant zich niet tot het controleeren moet bepalen, maar tevens moet adviseren tot den besten weg om de noodzakelijke informatie voor de leiding te verschaffen, waartoe in de eerste plaats een betrouwbaar kostprijsstelsel behoort.

Om de taak van den accountant duidelijk aan te geven gebruikt de inleider het volgende beeld: hij vergelijkt de onderneming met een schip en zegt dat de plicht van den accountant niet is het bepalen van den koers, maar het verschaffen van de kaart, die de kapitein noodig heeft om den koers te bepalen.

De weg hiertoe is zoodanige splitsing in de rekeningen, dat deze de gegevens voor de kostprijsberekening verschaffen. Van groot belang is hierbij ook de onderscheiding in constante en variabele kosten, waarop de accountant de aandacht van de leiders zal moeten vestigen. Ook zal hij ervoor moeten zorgdragen dat de resultaten van de kostprijsberekening aansluiten aan de uitkomsten van het bedrijf volgens de financiële rekeningen. Wanneer dit niet het geval is zal de leiding geen vertrouwen stellen in de kostprijsberekening. Om zooveel mogelijk de aansluiting te waarborgen moet worden toegezien dat men steeds werkt met cijfers die up-to-date zijn. De aansluiting is het moeilijkst te bereiken voor de indirecte kosten; hierbij rijst echter ook de vraag, of deze directe aansluiting wel gewenscht is. Inimmers, welken zin heeft het om bij verhoogde indirecte kosten of verlaagd loonbedrag het percentage dat op het loon wordt opgeslagen ter dekking van de indirecte kosten te verhoogen en dus een hooger kostprijs te calculeeren, wanneer de verkoopprijs toch grootendeels van buiten af wordt bepaald? Fabrikanten en accountants hebben toen oplossing gezocht in „Standaardkosten” die gebaseerd worden op de verwachte toekomstige productie, rekening houdend met heerschende materiaalprijzen en loonen, schatting van de indirecte kosten en algemeene marktcondities.

Na korte perioden b.v. maandelijks moet het werkelijk bereikte hiermee worden vergeleken, om tijdig afwijkingen te leeren kennen en de oorzaken hiervan na te gaan. Deze vergelijking kan men ook per afdeling maken; een verdere uitbreiding is het begroten van de individuele orderkosten en het voortdurend vergelijken hiervan met de werkelijke orderkosten.

Als adviseur in deze materie heeft de accountant een belangrijke taak. Specialisatie heeft hier geleid tot cost-accountants in de bedrijven, doch hiernaast blijft volgens den inleider van groot belang dat ook de accountant in het vrije beroep zijn ervaring, die hij in verschillende bedrijven heeft verkregen,